

Kommunernas arbete med cirkulär ekonomi i avfallsplanerna

PÅ UPPDRAG AV SVERIGES KOMMUNER OCH REGIONER

Förord

Det finns ett allt större intresse i både kommuner och samhället i stort för ökad resurseffektivitet och minskad miljöbelastning. Det återspeglas i den nationella avfallsplanen *Att göra mer med mindre* (Naturvårdsverket, rapport 6857) och de reviderade föreskrifterna för kommunal avfallsplanering,. Efter att undersökningen genomfördes har regeringen under 2020 presenterat en strategi för cirkulär ekonomi och EU-kommissionen har presenterat en förnyad handlingsplan för cirkulär ekonomi inom EU:s gröna giv.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har därför velat undersöka hur kommunerna arbetar med att implementera den cirkulära ekonomin i avfallsplaneringen. Gunnar Fredriksson Miljöutredningar har på SKR:s uppdrag undersökt ett antal frågeställningar och gjort detaljerade nedslag i fem exempelkommuner/samarbetsorgan för avfallsplaneringen.

Målet har varit att beskriva i vilken utsträckning och på vilket sätt kommunerna arbetar med cirkulär ekonomi i de kommunala avfallsplanerna. Uppdraget har uppfattats som att det syftar till att beskriva om och hur begreppet cirkulär ekonomi används. Men det har också tolkas som att beskriva hur kommunerna arbetar med mål och åtgärder som är cirkulära i betydelsen att de avser stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen.

Uppdraget har genomförts dels i form av en enkät till ansvariga för avfallsplanering i samtliga kommuner, dels genom intervjuer med fem kommuner eller kommunala samarbetsorganisationer som ligger långt fram i arbetet. De omfattar Borlänge Energi, Göteborg Kretslopp och Vatten, Sörab, Sundsvalls kommun och VafabMiljö. Utifrån dessa resultat har denna rapport sammanställts.

Rapporten är i första hand avsedd som ett internt underlag för SKR, men ska även kunna återkopplas till intresserade kommuner och verksamheter. Denna version är tänkt för begränsad spridning till deltagare på SKR:s seminarium kring rapportens tema i början av 2021.

På SKR har Fredrik Bäck fungerat som beställare och Andreas Hagnell som kontaktperson för utformning av innehåll och presentation. Kenneth Åhlvik har hjälpt till med kvalitetssäkring av enkätfrågor och Patrik Engberg har ansvarat för utformning och utskick av enkät samt sammanställning av resultat.

Uppdraget har genomförts mellan september 2019 och februari 2020.

Ställningstaganden och bedömningar är konsultens egna.

Innehållsförteckning

<i>Förord</i>	1
<i>Uppdragets frågeställningar</i>	3
<i>Användningen av begreppet cirkulär ekonomi i detta uppdrag</i>	3
<i>Kort omvärldsanalys</i>	4
<i>Sammanfattande resultat och analys</i>	5
Användning av begreppet cirkulär ekonomi i kommunala avfallsplaner	5
Konkreta insatser för en cirkulär ekonomi.....	6
Hur kommunerna organiserat sig för att ta fram en avfallsplan som inkluderar avvägningar inom en cirkulär ekonomi	7
Framgångsfaktorer och hinder	8
Slutsatser om kommunernas arbete med avfallsplanering i relation till principerna om en cirkulär ekonomi	9
<i>Resultat av enkäten</i>	12
Om enkäten	12
Hur många av kommunerna har mål och åtgärder för en cirkulär ekonomi?	12
Mål och/eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen	13
Övriga synpunkter	19
<i>BILAGA 1 ENKÄTFRÅGOR</i>	22

Uppdragets frågeställningar

Frågeställningarna beskrevs på följande sätt i offertförfrågan:

1. *Hur många av samtliga 290 kommuner har i de kommunala avfallsplanerna idag mål om att styra mot en cirkulär ekonomi och hur många planerar att göra detta under de kommande åren?*
2. *Hur exempelkommunerna konkret arbetat med cirkulär ekonomi i avfallsplaneringen*
3. *Hur kommunerna definierar begreppet cirkulär ekonomi i avfallsplaneringen och hur kommunerna har valt att förhålla sig till begreppet i relation till den kommunala verksamheten i stort?*
4. *Hur kommunerna organiserat sig för att ta fram en avfallsplan som inkluderar avvägningar inom en cirkulär ekonomi?*
5. *Hur de mål som kommunerna har infört med avseende på cirkulär ekonomi ser ut och hur målen har följts upp?*
6. *Vilka konkreta insatser kommunerna har genomfört för att styra mot en cirkulär ekonomi?*

Mot bakgrund av ovanstående punkter dra slutsatser om kommunernas arbete med avfallsplanering i relation till principerna om en cirkulär ekonomi och lyfta fram de eventuella framgångsfaktorer och svårigheter för att få genomslag för en cirkulär ekonomi i avfallsplaneringen.

Användningen av begreppet cirkulär ekonomi i detta uppdrag

I uppdraget har ingått att undersöka hur kommunerna implementerar den cirkulära ekonomin i avfallsplanerna. Det finns vissa svårigheter med att undersöka användningen av begreppet cirkulär ekonomi. Begreppet saknar tydlig definition och det finns ett flertal olika beskrivningar av betydelsen.

Cirkulär ekonomi kan mer ses som en beskrivning av ett tankesätt eller en strategisk inställning än något som syftar till att vara ett väldefinierat och avgränsat begrepp. EU-kommissionen beskriver det som "ett ekonomiskt system som behåller värdet på produkter, material och resurser i ekonomin så länge som möjligt, och minimerar avfallsgenereringen". Regeringen beskriver det på sin hemsida som att "den cirkulära ekonomin bygger på att material och produkter utgör resurser i kretsloppet där de utformas för att kunna återbrukas eller materialåtervinnas".

Det är också problematiskt att efterfråga användningen av cirkulär ekonomi när allt innehåll i en avfallsplan kan sägas vara delar av en cirkulär ekonomi.

I uppdraget har därför dels efterfrågats hur användningen av själva begreppet sker. (Finns mål som uttryckligen innehåller ordet cirkulär ekonomi? Hur ser kommunerna på begreppet? Hur används det?)

Men eftersom det kanske inte är avgörande just om begreppet används utan om kärnan i betydelsen fått genomslag, dvs åtgärder som går längre än traditionell avfallshantering så har det även efterfrågats hur kommunerna arbetar med åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen. Detta har exemplifierats som "Krav vid upphandling av produkter, återanvändning, minskat svinn, användande av resurssnåla lösningar, kampanjer gällande hållbar konsumtion m.m."

Kort omvärldsanalys

Det finns flera tecken som tyder på att traditionell avfallshantering (sortering-insamling-behandling) är på väg att utvecklas till att omfatta även de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen. Som nämns ovan är användningen av begreppet cirkulär ekonomi och betydelsen man lägger i det, en del av den utvecklingen.

EU-kommissionen aviserar i sin "Green Deal" en andra och förnyad handlingsplan för cirkulär ekonomi. (Presenterad i mars 2020.) Det uttalas att det inom denna bland annat ska tas fram en "hållbara produkter-policy" och att förebyggande av avfall och återanvändning ska gå före återvinning. Den svenska regeringen arbetar i skrivandes stund med att ta fram en svensk strategi för cirkulär ekonomi. (Presenterad i juni 2020.)

Även den nationella avfallsplanen betonar åtgärder utöver avfallshantering, exempelvis anges att:

- "För att lyckas behövs ny teknik, nya innovativa produkter och tjänster, hållbara och resurseffektiva affärsmodeller och förändrat konsumentbeteende."
- "För att förebygga avfall behövs en hållbar konsumtion och produktion, där återanvändning är en åtgärd, av flera."
- "Produkterna bör utformas så att de är hållbara, reparerbara och möjliga att återanvända och slutligen materialåtervinnas. "
- "...miljö- och hälsopåverkan från varor och tjänster (behöver) minska avsevärt och hänsyn måste tas till hela produktens livscykel".
- "Genom att redan i designstadiet underlätta för materialseparation, återanvändning och återvinning och bidra till att förlänga produkternas livslängd, bidra till möjlighet att reparera och uppgradera produkter samt att information om material i produkter ska överföras längs värdekedjan.

Sammanfattande resultat och analys

Användning av begreppet cirkulär ekonomi i kommunala avfallsplaner

Det är relativt få kommuner (16%) som uttryckligen använder begreppet cirkulär ekonomi för målformuleringar i avfallsplaneringen. Troligen är andel ännu lägre eftersom en betydande del av de exempel på mål som redovisas inte innehåller begreppet cirkulär ekonomi, utan avser mål av mer generellt "cirkulär" karaktär. Närmare hälften (45%) av kommunerna planerar dock att införa mål där begreppet cirkulär ekonomi ingår. Även här finns anledning att tro att flera av de svarande avser mål av cirkulär karaktär.

Enkäten visar på ett antal exempel på målformuleringar där begreppet cirkulär ekonomi ingår. I de flesta av dessa exempel används begreppet för att beskriva en långsiktig och generellt formulerad målbild. Exempel på det är formuleringar som att man ska "arbeta mot en mer cirkulär ekonomi". För exempel se följande avsnitt.

De intervjuade kommunerna använder begreppet cirkulär ekonomi i liten utsträckning. Oftast som en del av bakgrunds- och omvärldsbeskrivning. I intervjuerna är det ett par kommuner som menar att begreppet är otydligt och därför svårt att använda som utgångspunkt för planering. I ett av de intervjuade exemplen utgår man strategiskt från begreppet "cirkulära system". Det beskrivs som att "i ett cirkulärt system ses något som är trasigt som en resurs: något går sönder, blir material till produkter som så småningom går sönder och blir material till nya produkter".

En stor majoritet (75%) av kommunerna har mål och/eller åtgärder som kan ses som cirkulära i ett vidare begrepp (avser åtgärder i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen). Över hälften av de som ännu inte har sådana mål eller åtgärder (62 %) planerar att införa det.

Vad gäller insatser på olika delområden för en produkts livscykel (se tabellen nedan) är det tydligt att återanvändning och arbete med minskat svinn är etablerade arbetsområden och fortsatt kommer att vara det. Rådgivning riktade till hushållen är också relativt vanligt område. Mål och åtgärder som avser upphandling är inte ovanligt men resultatet för planerade mål och åtgärder pekar på att området kommer att få ett ökat genomslag. Värt att notera är också den planerade ökade aktiviteten vad gäller främjande av att tjänster för att låna, hyra, dela m.m.

Tabell 1. Mål och/eller åtgärder i avfallsplanen för olika delområden

Typ av åtgärd	Har mål /åtgärder	Planerar mål /åtgärder
Upphandling, exempelvis ökade krav att produkter är materialsnåla, möjliga att återanvända, möjliga att reparera, anpassade för återvinning, innehåller återvunnen råvara etc.	41%	81%
Återanvändning	85%	81%
Minskat svinn, exempelvis minskat matsvinn eller andra åtgärder för minskad förbrukning av material.	84%	83%
Främjande av tjänster för att låna, hyra, delat ägande i syfte att öka nyttjandet av materiella varor.	23%	52%
Rådgivning, nätverk eller annat stöd för näringslivet som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen	22%	29%
Rådgivning, kampanjer eller andra åtgärder riktade mot hushållen för att öka återanvändning, minska svinn eller öka användning av cirkulära produkter (materialsåla, möjliga att återanvända, reparera, anpassade för återvinning, innehåller återvunnen råvara etc.)	66%	70%
Andra områden	8%	12%

Konkreta insatser för en cirkulär ekonomi

Tabellen ovan visar på vilken typ av konkreta åtgärder som kommunerna enligt enkäten arbetar utifrån i en vidare tillämpning av begreppet cirkulär ekonomi.

Denna bild stämmer bra med vad som framkommer vid de fem intervjuerna. Generellt kan det sägas att de reviderade föreskrifterna för avfallsplanering har fått genomslag på så sätt att mål och åtgärder som avser förebyggande av avfall, avfall från den egna verksamheten och åtgärder mot nedskräpning ofta finns med. Planerna innehåller naturligtvis också en betydande del mål och åtgärder som avser själva avfallshanteringen i form av insamling, behandling, återvinning m.m.

Utifrån de områden för mål och åtgärder som anges i enkäten framkommer följande konkreta exempel från intervjuerna.

- Återanvändning
Ge hushållen förbättrade möjligheter till återanvändning, bygga om återvinningscentral till återbruk, starta återbruksgalleria, införa återanvändning inom kommunens verksamhet, utveckla sociala integrations- och arbetsmarknadsprojekt som arbetar med återanvändning, etablerande av återbyggdepå i samarbete med aktörer, regionalt samarbete med bygg- och rivningsbranschen för ökad återanvändning.
- Upphandling
Att beakta cirkulära aspekter i kommunens upphandlingsstrategi och vid upphandlingar,

särskilt nämns byggentreprenader. Upphandling kopplar till övriga områden genom att exempelvis livslängd, återanvändning och förebyggande av avfall ska beaktas, avfallsbolaget deltar som sakkunnig i alla kommunens upphandlingar

- Förebyggande av avfall, minska svinn
Här ingår mätning av matsvinn och åtgärder för minskat matsvinn, förebyggande av avfall i kommunens verksamheter. Särskilt nämns även plast, elektronik, grovavfall.
- Främjande av tjänster för att låna, hyra och dela
Kommunen agerar för att få fler affärsidéer och affärsmodeller avseende delning. Vid återbruk planeras möjligheter att reparera och låna. Generell formulering om att skapa förutsättningar för att dela, laga, byta och låna.
- Rådgivning, nätverk m.m. för näringslivet
Rådgivning till avfallskunder om att minska avfall, stärka dialogen med näringsliv, riktade information till butiker och restauranger om matsvinn.
- Rådgivning och kommunikation till hushåll
Att stimulera hållbara sätt att konsumera och använda kommunikation för att skapa beteendeförändring, kommunikation om matsvinn och återanvändning.

Utöver ovanstående områden så finns det också i ett par av de intervjuade exemplen projekt som avser tillsyn enligt miljöbalken, främst gällande förebyggande av avfall.

De exempel på mål och åtgärder som framkommer av enkäten håller sig i stort inom ovanstående grupper (se följande avsnitt). Exemplet på mål och åtgärder visar på betydande aktivitet och en stor mängd idéer och projekt som framförallt avser återanvändning och svinn men även upphandling och resurseffektivisering mer generellt.

Hur kommunerna organiserat sig för att ta fram en avfallsplan som inkluderar avvägningar inom en cirkulär ekonomi

De fem intervjuade kommunerna har med ett undantag haft den avfallsansvariga organisationen eller enheten som ansvarig för avfallsplaneringen. I tre av exemplen är det ett kommunalt bolag som ansvarat för planeringen. I ett av exemplen är det en förvaltning med ansvar för avfallsfrågor. En av kommunerna har miljöstrategen, placerad på kommunstyrelsekontoret som ansvarig projektledare och koordinator. I de fallet har man också haft två arbetsgrupper, en för kommunens eget avfall och en för övrigt avfall.

I samtliga fall har man eftersträvat och bjudit in till ett brett deltagande från olika delar av kommunen. Ambitionen finns hos samtliga att göra avfallsplanen till "hela kommunens plan". Hur brett samarbetet blir avgörs av övriga enheters möjlighet och vilja att delta.

Mest självklart verkar samarbetet vara med fysisk planering och miljötillsyn. Men deltagande finns i olika utsträckning också från stadsdelsförvaltningar, utbildning, bostadsbolag, internservice, park- och gatuförvaltning. En kommentar är att de enheter som har egen miljöansvarig deltar i högre utsträckning. Uppenbart från intervjuerna är att trenden är att deltagande breddas från i stort sett enbart avfallsansvariga till ett mer heltäckande deltagande. I den något mindre kommun som intervjuats sker förankringen mer informellt. Utifrån ett ansvar att koordinera kontaktas olika förvaltningar när de är berörda.

Intervjuerna och en snabb genomgång av de intervjuade exemplens övriga planering (klimat- och miljöplaner samt översiktsplan) visar att det finns tecken på en bristande koordinering. Det finns i ett fall exempelvis åtgärder i kommunens klimatstrategi som avser avfallsområdet men som inte ingår i avfallsplanen. Detta tyder på att vissa planer, kanske miljöplanerna mer än avfallsplanerna, är så kallade hyllvärmare. Det vill säga de har i praktiken litet genomslag för att styra verksamheten. Det finns också anledning att begrunda att planer är ganska stela styrinstrument och som en intervjuad uttryckte det: "allt som görs finns inte med i planerna".

I det exemplet där det är kommunens miljöstrategi som koordinerar både avfallsplan och miljöplan beskrivs förutsättningarna som goda för samordning. De övergripande målsättningarna från avfallsplanen finns med även i miljöplanen.

Värt att notera är att i fyra av exemplen är avfallsplaneringen ett regionalt samarbete.

Framgångsfaktorer och hinder

I uppdraget har ingått att vid intervjuerna efterfråga framgångsfaktorer och svårigheter för att få genomslag för en cirkulär ekonomi i avfallsplaneringen.

Följande framgångsfaktorer har nämnts:

- + Brett deltagande från andra förvaltningar.
- + Regionalt samarbete, dela på arbete, lära av varandra.
- + Egen förvaltning som ansvarar för avfall.
- + Lång planeringshorisont kombinerad med periodisk revidering.
- + Stöd inom kommunen för de åtgärder som tas fram.

Några uttalade hinder eller svårigheter har inte framkommit. Trots detta framgår av intervjuerna en svårighet att få tillräckligt deltagande från andra delar av kommunen. I enkätens avslutande kommentar framgår också att många ser det som en svårighet att ur ett avfallsperspektiv och med kommunens begränsade möjligheter arbeta med mål och åtgärder som ska påverka produkters utformning.

Slutsatser om kommunernas arbete med avfallsplanering i relation till principerna om en cirkulär ekonomi

Sammantaget visar enkäten och intervjuerna på att begreppet cirkulär ekonomi endast används i liten omfattning i de kommunala avfallsplanerna.

Däremot är det tydligt att det pågår en utveckling där mål och åtgärder som går längre än traditionell avfallshantering ges en allt större och tydligare plats i avfallsplanerna. Exempel på sådana områden är de som tas upp i denna undersökning (återanvändning, upphandling, förebyggande av avfall, utvecklande av tjänster för att hyra, låna och dela och information till och dialog med näringsliv och hushåll i dessa frågor).

Kommunerna arbetar i riktning mot en cirkulär ekonomi, men man har oftast valt att inte sätta det som rubrik på sitt arbete eller att använda uttrycket för att formulera mål eller åtgärder.

Utveckling mot åtgärder som går utöver traditionell avfallshantering stämmer med prioriteringar på EU-nivå (Green Deal) och på nationell nivå (den nationella avfallsplanen och kommande strategi för cirkulär ekonomi). Det är därför troligt att utvecklingen kommer att fortsätta mot att ytterligare betona frågor av denna typ. Den slutsatsen stöds också av enkätsvaren som visar på ökande aktivitet inom dessa områden.

Men utvecklingen väcker också flera frågor. Passar denna typ av mål och åtgärder i avfallsplanen? Vilka är kommunens möjligheter att arbeta med dessa frågor? Vem inom kommunen ska ha ansvaret och hur ska det göras?

Resultatet av denna utredning ger inte underlag för att formulera ett entydigt svar på ovanstående frågor. Troligen är svaret också olika för olika arbetsområden, se nedan. Men det utredningen visar på ett behov av att fortsatt undersöka och diskutera frågeställningarna. Det visas tydligt av de kommentarer som ges i enkäten och som visar på både stort intresse men också tveksamhet om hur detta bäst kan göras.

Återanvändning är det område utanför traditionell avfallshantering som det ligger närmast till hands att arbeta med inom den kommunala avfallsplaneringen. Mycket av det som kan återanvändas hanteras idag som avfall. Avfallsplaneringen och organisationen för avfallshanteringen blir då naturliga utgångspunkter för arbetet. Men kommunens roll är inte självklar. Återanvändning förutsätter breda kontakter med både kommersiella och ideella aktörer och även ansvariga för arbetsmarknadsprojekt inom kommunen.

Att minska svinn och på andra sätt förebygga avfall har också en tydlig koppling till avfallshanteringen. Åtgärderna utgörs dock inte av åtgärder i avfallsledet utan består mer av en

effektiv hantering av resurser. Avfallsperspektivet har gett resultat men kan också riskera att leda fel då det kan innebära att huvudsyftet ser ut att vara att minska avfallsmängderna, när nyttan som uppstår kommer från att man slipper att tillverka nya material eller produkter. Åtgärder kan behöva vidtas med ett större helhetsperspektiv i form av en material- eller resursstrategi. För att detta arbete ska lyckas krävs troligen samordning med framförallt de ansvariga för kommunala verksamheter där avfallet uppstår. Kommunen har också en mer otydlig, och kanske ovan, roll gentemot verksamheter som inte är kommunala. Hur ska man arbeta för att förebygga avfall och minska svinn hos näringslivet när man saknar ett juridiskt ansvar och en möjlighet till finansiering? I några fall börjar miljötillsynen få en roll för detta område.

Delningsekonomi och upphandling är två områden som ligger längre bort från avfallshanteringen och där det troligen finns större behov av att göra mer övergripande helhetsbedömningar. Vid upphandlingar behöver krav på resurseffektivitet och cirkularitet samordnas med andra miljökrav varför det är rimligt att detta görs som en del av ett hållbarhets- eller klimatarbete.

Fler områden har kopplingar till hur produkter utformas, exempelvis att de är möjliga att reparera och återanvända eller att de är materialsnåla. Till viss del kan kommunerna påverka detta genom upphandling. Men för ett bredare genomslag krävs troligen reglering på EU-nivå.

En slutsats skulle då kunna vara att återanvändning och förebyggande av avfall åtminstone delvis hör hemma i avfallsplaneringen. Upphandling och främjande av delningsekonomi skulle passa bättre i kommunens miljö-, klimat-, eller resursplan. Om alla dessa områden ska ingå i en avfallsplan kan ett tekniskt kontor eller ett kommunalt avfallsbolags uppdrag vara för begränsat. Frågan kan ställas om tekniska kontoret eller bolaget är rätt enhet för att samordna planering av upphandling och minskat svinn i verksamheter. En möjlighet skulle vara att dela på ansvaret och låta tekniska kontoret/bolaget ansvara för de delar som rör avfallshantering och låta kommunens miljöstrategi ansvara för övriga delar.

En annan möjlighet skulle vara att istället ta fram en resurs- och materialstrategi. Det skulle öppna för att låta den nödvändiga avfallsplaneringen vara en del av detta. Formerna för detta behöver dock undersökas genom att några kommuner går före och prövar denna typ av planer. Förslagsvis med statligt stöd och pengar för uppföljning och utvärdering.

Men en stor fördel med att olika områden finns med i avfallsplaneringen är att de då överhuvudtaget planeras. Eftersom det inte finns lagkrav för en miljö- eller klimatplan skulle arbetet riskera att bli ogjort. Så det är viktigt att olika teoretiska bedömningar om vad som är bästa sättet att planera inte får hindra att bra saker blir gjorda.

Oavsett hur man väljer att planera denna typ av åtgärder så finns det ett ökat behov av samordning ju längre bort från traditionell avfallshantering åtgärderna kommer. Om exempelvis upphandling ska vara med i avfallsplanen behöver dessa delar koordineras med kommunens upphandlare.

Förebyggande av avfall behöver planeras tillsammans med de verksamheter där avfallet uppstår.

Troligen behövs särskilda förankringsprocesser med olika berörda enheter inom eller utanför kommunen.

I ett utvecklingskede där nya områden utvecklas finns det finns ett behov av att dokumentera resultat, sprida goda exempel, genomföra utvärderingar i syfte att bedöma effektivitet och potentialen samt att på sikt ta fram vägledningar och rekommendationer. Just nu är det i en fas där olika lösningar prövas. Det är viktigt att den processen fortgår men den bör stödjas för att påskyndas, styras, öka dess kvalitet och sprida resultaten.

Resultat av enkäten

Om enkäten

Enkäten skickades med e-post till alla Sveriges kommuner, adresserad till den ansvarige för avfallsplaneringen. Utskicket gjordes under november-december 2019. 217 av 290 kommuner besvarade enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 75%. De exakta frågorna i enkäten framgår i bilaga 1. De fullständiga svaren finns tillgängliga i Excel-fil.

Hur många av kommunerna har mål och åtgärder för en cirkulär ekonomi?

Av enkäten framgår att 16% av kommunerna anger att de har mål som uttryckligen avser cirkulär ekonomi. 45% av kommunerna svarar att de avser att införa mål avseende cirkulär ekonomi vid revidering av sin avfallsplan. Ett antal kommuner redovisar exempel på målformuleringar. Flera av dessa innehåller inte begreppet cirkulär ekonomi. Det tyder på att man uppfattat frågan i vidare bemärkelse "mål som kan sägas avse cirkulär ekonomi". Det innebär att det troligen är betydligt färre än 16% som har mål där begreppet cirkulär ekonomi ingår.

Fråga 1. Innehåller er nu gällande avfallsplan mål som uttryckligen omfattar begreppet "cirkulär ekonomi"

Ja	16%
Nej, men det planeras i revideringen av planen	45%
Nej	39%

Nedan listas exempel på målformuleringar där begreppet cirkulär ekonomi ingår.

- "Stärka kunskapen om materialflöden och cirkulär ekonomi för att öka möjligheten att genomföra resursbesparande åtgärder."
- "Utreda förutsättningar för upphandling med utvärderingsgrund i cirkulär ekonomi i samråd med kommunerna."
- "Verksamheter ska genom att arbeta mot en mer cirkulär ekonomi i ökad uträkning minska avfallsmängder, öka återanvändning och återvinning, använda miljövänliga material och omhändertara farligt avfall på rätt sätt."
- "Aktivt arbeta med företag inom kommunen för att driva arbetet för en cirkulär ekonomi så att resurseffektiva och giftfria kretslopp stimuleras."

- "Syftet med en regional avfallsplan är att tillsammans över kommungränser verka för att minska avfallens mängd och farlighet samt styra kommunernas avfallshantering i riktning mot ett hållbart samhälle och en cirkulär ekonomi."
- "Öka medvetenheten för att främja resurshushållningen och cirkulär ekonomi."
- "Verksamheter ska genom att arbeta mot en mer cirkulär ekonomi i ökad utsträckning minska avfallsmängder, öka återanvändning och återvinning, använda miljövänliga material och omhändertaga farligt avfall på rätt sätt".

Mål och/eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen

För att komplettera frågan om cirkulär ekonomi ställdes också frågan om avfallsplanen innehåller mål och/eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen. Som förklaring angavs att *"sådana mål och åtgärder kan exempelvis avse: Krav vid upphandling av produkter, återanvändning, minskat svinn, användande av resurssnåla lösningar, kampanjer gällande hållbar konsumtion m.m."*.

Fråga 2. Innehåller er avfallsplan mål och/eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen?

Ja	75%
Nej	25%

En övervägande del av kommunerna har sådana mål/eller åtgärder (75%).

Av enkäten framgår också att en betydande del (56%) av de som har mål eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen, planerar att införa ytterligare sådana mål eller åtgärder.

Fråga 3. Har ni konkreta planer på att införa ytterligare mål och/eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen?

(Frågan ställdes till dem som svarade Ja på fråga 2).

Ja	56%
Nej	44%

Av de som ännu inte infört sådana mål eller åtgärder är det 62% som har konkreta planer på att göra det.

Fråga 4. Har ni konkreta planer på att införa mål och/eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen?

(Frågan ställdes till dem som svarade Nej på fråga 2.)

Ja	62%
Nej	38%

Ovanstående frågor kan sammanfattas till att 91 % av kommuner har eller planerar att införa sådana mål och/eller åtgärder.

	Ja	Nej
Har mål och/eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen	75 %	25 %
Har inte, men planerar att införa sådana mål och/eller åtgärder	16%	9 %
Har eller planerar sådana mål och/eller åtgärder	91 %	9 %

När tillfrågade om vilken typ av mål eller åtgärder de har som är utöver avfallshanteringen gavs följande svar:

Fråga 5: För vilka av nedanstående områden för en produkts livscykel innehåller avfallsplanen mål och/eller åtgärder?

Typ av åtgärd	Har mål/åtgärder	Planerar mål/åtgärder
Upphandling, exempelvis ökade krav att produkter är materialsnåla, möjliga att återanvända, möjliga att reparera, anpassade för återvinning, innehåller återvunnen råvara etc.	41%	81%
Återanvändning	85%	81%
Minskat svinn, exempelvis minskat matsvinn eller andra åtgärder för minskad förbrukning av material.	84%	83%
Främjande av tjänster för att låna, hyra, delat ägande i syfte att öka nyttjandet av materiella varor.	23%	52%
Rådgivning, nätverk eller annat stöd för näringslivet som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen	22%	29%
Rådgivning, kampanjer eller andra åtgärder riktade mot hushållen för att öka återanvändning, minska svinn eller öka användning av cirkulära produkter (materialsåla, möjliga att återanvända, reparera, anpassade för återvinning, innehåller återvunnen råvara etc.)	66%	70%
Andra områden	8%	12%

Som exempel på mål och åtgärder som avser stadierna före avfallshanteringen gavs bland annat följande svar:

- Krav till aktörer som samlar in textil på kommunens mark att sammantaget 80 % ska gå till återanvändning, förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning.
- Tillsyn avseende förebyggande av avfall.
- Uppkomsten av farligt avfall ska minska, främst genom minskat inköp av miljöfarliga kemikalier och produkter.
- Anordna eller skapa förutsättningar för att anordna en klädbyttardag.
- Uppmuntra till Ta-Ge-skåp på förskolor.
- Se över kommunens inköpsrutiner för att främja hållbara konsumtion
- Undvika engångsartiklar i kommunal verksamhet.
- Ökat återbruk av kontorsmöbler och annan utrustning inom kommunen.
- Utveckla delningslösningar i samverkan med kommunens olika aktörer.
- "Klimatsmart resurshantering" sker med två pilotförvaltningar ta fram en processmetod för att höja förmågan att värdera klimatpåverkan vid anskaffning av materiella resurser.
- Vafab Miljö utvecklar samarbete med entreprenörer och företagare som tillverkar nya produkter eller förbereder avfall för återanvändning. Exempel på åtgärder: Utveckla styrning för cirkulär ekonomi och systemtänk i kommunen som organisation, från upphandling till avyttring
- Belys goda exempel på cirkulär ekonomi, dels internt men också externt. Kommunicera nyttan med det egna bidraget på ett pedagogiskt sätt.
- Upprätta kommunikationsplan för kontinuerlig kommunikation via sociala media, mässor och andra kanaler om enkla tips i vardagen som bidrar till minskade avfallsmängder. Kan kopplas till avfallstrappan, energibesparing, minskade utsläpp och ekonomiska fördelar med mera. Fortsätta med kommunikation och förebyggande åtgärder kring matsvinn och matavfall i matsalar, storkök och liknande.
- Olika åtgärder:
 - Bereda möjligheter att lämna produkter till återbruk.
 - Alla förvaltningar och bolag redovisar hur de arbetar med minimering av avfall.
 - Genomföra pilotprojekt på arbetsplatser som inspirerar kommunala verksamheter och bolag till avfallsförebyggande arbete.
 - Öka kunskapen om att förebygga avfall hos kommunens personal.
 - Matsvinn från tallriksskrap i kommunala restauranger och matavfall i kommunala restauranger ska fortsätta att minska.
 - Upphandling används för att ställa avfallsförebyggande krav.
- Utveckla gemensam kommunal policy avseende resurshantering inom kommunala koncerner gällande avfallsförebyggande och återanvändning.

- Utveckla förutsättningar att förbättra möjligheter till avfallsförebyggande, återanvändning och sortering i hyreshusområden.
- Delmål 1.1 Minska mängden avfall med 100 kg per invånare till 2025.
Aktiviteter som behövs för att uppnå delmål 1.1
 - 1.1.1 Ta fram en handlingsplan som beskriver praktiska och ekonomiska förutsättningar för att införa en lokal där verktyg och andra produkter som används sällan kan lånas av de boende i kommunens bostadsbolag.
 - 1.1.2 Genomför ett pilotprojekt där boende i ett bostadsområde får tillgång till en lokal där verktyg och andra produkter som används sällan kan lånas.
 - 1.1.3 Informationskampanj som syftar till att synliggöra avfall och göra människor medvetna om sina avfallsmängder.
 - 1.1.4 Undersök möjligheten att skapa en samverkansplattform tillsammans med restauranger och affärer i kommunen för att minska antalet onödiga förpackningar.
 - 1.1.5 Bytesdagar arrangeras av kommunen där privatpersoner har möjlighet att byta saker med varandra.
 - 1.1.6 Tillsyn av verksamheters avfallsförebyggande rutiner ska ingå i den operativa tillsynen.
- Delmål 1.2 Ge och Få ökar sin omsättning med 50 % fram till 2025.
Aktiviteter som behövs för att uppnå delmål 1.2
 - 1.2.1 Genomföra en digitalisering av Ge och Få:s utbud.
 - 1.2.2 Ta fram en handlingsplan som undersöker och beskriver hur Ge och Få:s utbud såväl som omsättning kan öka.
 - 1.2.3 Ge och Få ska öka sin synlighet genom turnéer hos kommunens förvaltningar.
- Delmål 1.3 Minska matsvinnet per serverad portion i förskolor, skolor och omsorgsverksamheter med 50 % till 2025.
Aktiviteter som behövs för att uppnå delmål 1.3
 - 1.3.1 Ta, med hjälp av redan befintliga verktyg och initiativ på nationell och lokal nivå, fram en arbetsmodell anpassad utifrån Hässleholm kommuns förutsättningar.
 - 1.3.2
Tävlingar anordnas där förskolor, skolor och omsorgsverksamhet tävlar om att minska mängden matsvinn mest.
 - 1.3.3 Arbetsmodellen för att minska matsvinnet ska implementeras i alla förskolor, skolor och omsorgsverksamheter.
- Delmål 1.4 Minska antalet inköpta engångsartiklar med 50% till 2025
Aktiviteter som behövs för att uppnå delmål 1.4
 - 1.4.1 Undersök hur många engångsartiklar som köps in och på vilket sätt det är möjligt att mäta hur mängden förändras över tid.
 - 1.4.2 Kartlägg vilka engångsartiklar som används inom kommunens verksamheter, förvaltningar och bolag.
 - 1.4.3 Ta fram en åtgärdsplan för att fasa ut engångsartiklar inom kommunens

verksamheter, förvaltningar och bolag som går att ersätta med andra alternativ.

1.4.4 Ta fram en vägledning och checklista för kommunens förvaltningar, organisationer och bolag som ger stöd om hur engångsartiklar kan undvikas vid arrangerandet av evenemang, konferenser och möten.

1.4.5 Implementera krav vid bokningar av konferensrum och andra lokaler att engångsartiklar ska undvikas.

1.4.6 Inför rutin att kommunens anställda vid evenemang, exempelvis chefsdagar, ska ta med egen kaffemugg.

- Delmål 1.5 Senast 2025 ska antalet anläggningsarbeten öka där återbruk sker av schaktmassor med ett lokalt ursprung.
- Delmål 1.6 Senast 2025 ska avfall från bygg- och rivningsprojekt minska med 25 %.
Aktiviteter som behövs för att uppnå delmål 1.6

1.6.1 Vid nybyggnation av fastigheter som ägs av kommunen ska alla projekt hållbarhetscertifieras.

1.6.2 Minst ett pilotprojekt ska genomföras där byggdelar tas till vara och används i en annan byggnad.

1.6.3 Vid upphandlingar ska Sveriges Byggindustriers "Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning" användas

- Delmål 2.1 Minst 50 kg per invånare av den totala mängden avfall som samlas in från hushållen ska återbrukas senast 2025.
- Delmål 3.1 Senast 2025 ska minst 80 % av innehållet i det brännbara avfallet från verksamheter vara rätt sorterat.

Aktiviteter som behövs för att uppnå delmål 3.1

3.1.1 HMAB genomför besök där verksamheter får information och rådgivning i hur deras verksamhetsavfall ska sorteras.

3.1.2 Ta fram informationsmaterial, checklistor och goda exempel som beskriver nyttan med källsortering och praktiska hjälpmedel som riktar sig mot verksamheter

3.1.3 Alla marknader och evenemang som kommunen arrangerar eller sponsrar ska erbjuda källsortering för sina besökare.

3.1.4 Genomför pilotprojekt där flerfackscontainer används för att öka sorteringen vid byggprojekt.

- Delmål 3.2 Senast 2025 ska alla kommunala verksamheter, förvaltningar och bolag inneha utmärkelsen "återvinnande verksamhet".

Aktiviteter som behövs för att uppnå delmål 3.2

3.2.1 Ta fram riktlinjer för vad som gäller för att få utmärkelsen återvinnande verksamhet

3.2.2 Ta fram informationsmaterial som riktar sig till kommunala verksamheter, förvaltningar och bolag som visar på nyttan med källsortering

3.2.3 HMAB erbjuder personligt besök hos kommunala verksamheter, förvaltningar och bolag för att informera om avfall och hjälpa till att utforma sorteringsmöjligheter.

3.2.4 Utse och utbilda en kontaktperson inom varje kommunal verksamhet, förvaltning och bolag vad gäller arbetet med ROP:en

3.2.5 Ta fram en webbutbildning i hållbarhet med avfall som en del.

3.2.6 Alla nyanställda i kommunen får information om sortering av avfall på arbetsplatsen

- Exempel mätbart mål: Hushållens vilja att ändra levnadssätt för att minimera avfallsmängder samt vilja att styra sin konsumtion mot ökad återanvändning ska öka med 10 % i Dalarna. Exempel åtgärd: Utredda möjligheterna att stödja etablering av och utveckla ett samarbete med en ekonomisk förening med syfte återbruk.
- Informationsinsatser med fokus på återanvändning.
- Erbjudna utrymmen och system för återbruk, t.ex. genom återbrukscentrum eller mobila lösningar
Informationsinsatser om ekonomiska och miljömässiga vinster vid minskat matsvinn, riktade mot medborgarna och kommunala verksamheter
- Premiera utvecklingen av återbruk och återvinning av textilier
År 2030 har ingen fastighet mer än 5 km till närmaste insamlingsplats för återbruk av någon fraktion och andelen invånare som har mindre än 1 km till närmaste återbruksstation ska öka till 75 %.
- Kommunen är ett gott föredöme genom att erbjuda alla kommunala verksamheter ett system för återbruk av möbler, kontorsmaterial och andra föremål.
- Mängden onödigt matavfall ska minska med 25 % till år 2015 jämfört med år 2010; Möjligheten för förvaltningar och kommunala bolag till att bidra till avfallsminimering beaktas i så stor utsträckning som möjligt inför upphandlingar eller inköp;
- År 2016 ska fler av invånarna, jämfört med 2011, uppge att de köper eller säljer begagnade/återanvända varor; Kommunala verksamheter ska i ökad utsträckning sinsemellan återanvända materiella resurser genom byte eller överlåtelse, som ett alternativ till nyanskaffning.
- Regelbunden kommunikation om livsmedelsproduktionens miljöpåverkan.
- Revidering av upphandlingspolicy med avseende på produkternas hållbarhet och livslängd, energiförbrukning, miljöpåverkan.
- Regelbunden kommunikation om miljövinster vid återanvändning.
- Utveckling av kommunintern hemsidesfunktion där materiella resurser utannonseras för återanvändning.
- Kommunala verksamheter arbetar enligt en modell för minskat matsvinn i kommunala kök. Informationskampanjer angående matsvinn riktade till skolelever.
- Uppdatering av upphandlingspolicy med avseende på engångsprodukter och förpackningar.
- Utredning av möjlighet att lämna bygg- och rivningsavfall till återbruk på återvinningscentraler
- Återbruksveckor: tema hållbar jul
- Klädbytdagar

- Bytesboden på ÅVC
- Miljö och hållbarhetsutbildning
- Språkcafé
- Leksaksbytardagen
- Bokbytardagen
- Matavfallspåsar i fruktdisken
- I Energi- och klimatstrategin står att vi ska skapa förutsättningar för en hållbar livsstil. I det begreppet ingår även hållbar konsumtion och avfallsminimering. I miljömålen handlar mål 2 också om hållbar konsumtion. Ett delmål handlar om minskat resursanvändning genom ökat återbruk och materialåtervinning. Aktiviteterna är bland annat: Arbeta med funktionsupphandling som innebär att produkter hyrs istället för att köpas.
- Upprätta ett system för återbrukande av kommunens inventarier.

Övriga synpunkter

Enkäten avslutades med en möjlighet att lämna synpunkter. Nedan redovisas ett urval av svaren.

- Naturvårdsverkets handledning för avfallsplanering är för detaljerat vilket gör det svårt att anpassa avfallsplanen till kommunens övriga styrdokument. Handledningen är gjort utifrån att kommunen inte har några andra styrdokument med mål och aktiviteter inom cirkulär ekonomi, återvinning, matsvinn mm. Vilket vi har. Mycket av det arbetet pågår redan inom ramen för miljömålsarbete eller klimatarbete.
- De stora avfallsmängderna i samhället utgörs av olika typer av verksamhetsavfall, här har kommunen mycket liten möjlighet att påverka det som sker. Insatser som främjar företagets återbruk och materialåtervinning i ett giftfritt kretslopp är något som behöver främjas/styras nationellt.
- Kommunen har få och mycket små ingångar i att vara en part som kan främja att produkter utformas och innehåller material och ämnen som gör dem lämpliga att först återbruka, sedan materialåtervinna och till sist energiåtervinna, vilket är grunden i ett samhälle där produkter och material cirkulerar.
- Det finns kopplingar till den regionala planen för energi och klimat, Färdplan för ett hållbart län, som tagits fram under 2019, så allt som rör avfall (speciellt de mjuka delarna, uppströmsarbetet) kan ligga i andra dokument/samarbeten. Det finns också andra kommunala mål som handlar om att minska avfall och få mer cirkulära flöden, ex. upphandlingspolicy och ägardirektiv som inte "syns" i denna enkät, och som på sikt kan styra mot mer cirkulära produkter.
- I och med att det är produktutvecklingens tidiga faser som till större delen påverkar en produkts totala miljöpåverkan så anser vi att det är jätteviktigt att försöka se koppling

mellan avfallsplanering och produkttillverkning och en produkts LCA. Vi skulle gärna ha fler uppföljningsprogram för att säkerställa att så många miljöaspekter som möjligt tas med innan en produkt sätts på marknaden, något som kan vara mycket svårt att styra över som kommun.

- Det är oerhört viktigt att främst förebyggande av avfalls uppkomst verkligen är verksamhetsfrågor och inte något för avfallsbranschen. Vi måste tillsammans hitta modeller för att flytta fokus från slutet till starten på kedjan. Innan vi lyckats med det kommer vi heller inte all lyckas med att sluta flödet och ordna cirkularitet!
- Kommunen har begränsad möjlighet att påverka hur producenterna tillverkar sina produkter. Kommunen kan påverka genom att ställa krav i upphandlingar och genom att nätverka med näringslivet/andra kommuner. Som kommunen kan man bedriva kampanjer riktade mot invånarna för att uppmuntra hållbar konsumtion och bättre produktval.
- Det är en handgripligt svår fråga att jobba med för kommunen specifikt, eftersom samhällsstruktur, kultur, livsstil, marknadens konsumtionsuppmaningar m.m. är så dominerande generella strukturer som kommunen har svårt att påverka mer än att försöka underlätta förekomst av vissa andra t ex mer hållbara företeelser som ex.vis etablering av "Fritidsbanken" (motsvarande), samverkan/etablering återbruk m.m., vilket då främst kommer att handla om det spektra som knyter an till individen/medborgarna. Det är ännu svårare att arbeta konkret riktat mot näringslivet via avfallsplanerna. Det krävs mer styrning via staten i form av krav, riktade styrmedel m.m.
- Staten bör fortsätta att utreda och genomdriva de åtgärder och implementera de styrmedel som är möjliga för att understödja kommuners, enskildas, marknadens m fl initiativ och utvecklingsarbeten rörande t ex återbruk, delningsekonomi och cirkulär ekonomi, t ex avseende produktkrav, skattelättnader etc. Olika parter är begränsade inom sina respektive handlingsramar. Man bör därför iscensätta brett förankrade samverkansytor i samhället för att löpande identifiera problem och möjligheter för att identifiera åtgärdsbehov.
- Det är väldigt bra att bredda synen för vad som är avfallshantering.
- Skulle helst se att det finns tydliga gränser vad som skall återfinnas i miljöplan kontra avfallsplan. Det finns en hel del styrningar som jag anser skall finnas i miljöplan och inte i avfallsplan. Det bör istället vara så att man hänvisar till resp. dokument om det är info/styrningar som passar i båda. Varför inte ta fram tydliga styrningar över EXAKT vad de olika planerna skall innehålla. Det skulle kunna vara ett jobb för SKL (och då gärna i samarbete med tex avfall Sverige). Sen bör det vara ytterligare styrt centralt vem som ansvarar för vilket område. Tex avfallsområdet styrs av NVV och de ger ut styrningar via tex SKL osv.
- De stora avfallsmängderna i samhället utgörs av olika typer av verksamhetsavfall, här har kommunen mkt liten möjlighet att påverka det som sker. Insatser som främjar företags återbruk och materialåtervinning i ett giftfritt kretslopp är något som behöver främjas/styras nationellt.

- Kommunen har få och mycket små ingångar i att vara en part som kan främja att produkter utformas och innehåller material och ämnen som gör den lämpliga att först återbrukas, sedan materialåtervinnas och till sist energi återvinnas, vilket ju är grundläggande i ett samhälle där produkter och material ska cirkulera
- Vårt avfallsförbund är mycket tydliga med deras uppdrag är att hantera uppkommet avfall. För detta uppdrag tas det ut en taxa som ska täcka kostnaderna för denna hantering. Förbundsordningen beskriver samma omfattning på uppdraget. Frågan är dock hur en ny avfallsplan ska se ut och i så fall hur det påverkar förbundsordningen på sikt? De stadier som föregår avfallshanteringen omfattas inte av taxan och därmed ingår det inte heller i Avfallsförbundets uppdrag idag. Kommunens övriga verksamheter har en förväntan om att avfallsförbundet ska arbeta med alla stegen i avfallstrappan och att det ingår i detta att verka för att avfall ej uppstår. I detta gap uppstår frågetecken som vi behöver få svar på. Råd i denna fråga mottages gärna!
- Mycket bra att avfallshantering ska ingå i produkters livscykel.
- Trots kampanjer och upplysningar till medborgarna ser vi att det är svårt att förändra konsumtionsmönstret hos alla. Pant på fler produkter kan vara ett sätt att förebygga avfall.
- Det är svårt att föreslå (och jobba med) åtgärdsförslag som ligger utanför vår kommunala rådighet, som t.ex. utformning av produkter - för att förbättra en produkts livscykel.
- Det är viktiga frågor men frågor som ofta är svåra för oss inom avfallsverksamheten att påverka.
- Kostnaden för omhändertagande borde ingå i priset från början, som med förpackningar. Exempelvis om det kostar 5 kr/liter att lämna olja på kommunens ÅVC så borde det ligga i priset när du köper oljan. FTI:s återvinningsstationer borde vara för metall, plast osv oavsett om det är en förpackning eller inte.

BILAGA 1 ENKÄTFRÅGOR

Enkät om kommunal avfallsplanering med insatser för cirkulär ekonomi

Innehåller er nu gällande avfallsplan mål som uttryckligen omfattar begreppet "cirkulär ekonomi"?

Ja

Nej, men det planeras i revideringen av planen

Nej

Ge gärna exempel på mål som uttryckligen avser cirkulär ekonomi eller bifoga länk till sådana målformuleringar gällande er avfallsplan.

.....

.....

.....

Innehåller er avfallsplan mål och/eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen?

Sådana mål och åtgärder kan exempelvis avse: Krav vid upphandling av produkter, återanvändning, minskat svinn, användande av resurssnåla lösningar, kampanjer gällande hållbar konsumtion m.m.

Ja

Nej

För vilka av nedanstående områden för en produkts livscykel innehåller avfallsplanen mål och/eller åtgärder?

Upphandling, exempelvis ökade krav att produkter är materialsnåla, möjliga att återanvända, möjliga att reparera, anpassade för återvinning, innehåller återvunnen råvara etc.)

Återanvändning

Minskat svinn, exempelvis minskat matsvinn eller andra åtgärder för minskad förbrukning av material

Främjande av tjänster för att låna, hyra, delat ägande i syfte att öka nyttjandet av materiella varor

Rådgivning, nätverk eller annat stöd för näringslivet som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen

Rådgivning, kampanjer eller andra åtgärder riktade mot hushållen för att öka återanvändning, minska svinn eller öka användning av cirkulära produkter (materialsåla, möjliga att återanvända, reparera, anpassade för återvinning, innehåller återvunnen råvara etc.)

Andra områden:

Har ni konkreta planer på att införa ytterligare mål och/eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen, vid revideringen av er plan?

Ja

Nej

Har ni konkreta planer på att införa mål och/eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen, vid revideringen av er plan?

Ja

Nej

Inom vilka områden i en produkts livscykel planerar ni att införa sådana mål och/eller åtgärder?

Upphandling, exempelvis ökade krav om att produkter är materialsnåla, möjliga att återanvända, möjliga att reparera, anpassade för återvinning, innehåller återvunnen råvara etc.)

Återanvändning

Minskat svinn, exempelvis minskat matsvinn eller andra åtgärder för minskad förbrukning av material

Främjande av tjänster för att låna, hyra, delat ägande i syfte att öka nyttjandet av materiella varor

Rådgivning, nätverk eller annat stöd för näringslivet som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen

Rådgivning, kampanjer eller andra åtgärder riktade mot hushållen för att öka återanvändning, minska svinn eller öka användning av cirkulära produkter (materialsåla, möjliga att återanvända, reparera, anpassade för återvinning, innehåller återvunnen råvara etc.)

Andra områden:

Ge gärna exempel på eller bifoga länk till befintliga eller planerade mål eller åtgärder som avser de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen .

.....
.....
.....

Har ni synpunkter eller kommentarer i övrigt angående mål och åtgärder som avser kopplingen mellan avfallsplanering och de stadier i en produkts livscykel som föregår avfallshanteringen, skriv dem gärna här:

.....
.....
.....

För att få djupare användning av denna enkät skulle vi vilja veta vem det är som fyllt i dessa uppgifter. Önskar ni delta i denna fördjupning?

Ja

Nej

Tack för att du deltar. Ange uppgifter nedan:

För och efternamn

Kommun/organisation

Titel/funktion (frivilligt)

E-post